

ردیف	درس سوم: «توحید و سبک زندگی»	صفحه				
۱	بیت: «بر آستان جانان گر سر توان نهادن گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد» با کدام نوع توحید مرتبط است؟ الف) عبادی ☒ (ب) خالقیت ☐ (ج) ربوبیت ☐ (د) ولایت ☐	۳۰				
۲	هر سبکی از زندگی ما، ریشه در چه چیزهایی دارد و از چه چیزی سرچشمه می گیرد؟ بنویسید. پاسخ: ریشه در «اندیشه های خاصی» دارد و از «جهان بینی ویژه ای» سرچشمه می گیرد و شناخت آن، به «تصمیم گیری درست ما» کمک فراوان می کند.	۳۰				
۳	«زندگی توحیدی»، شیوه ای از زندگی است که ریشه در «.....» دارد. پاسخ: «جهان بینی توحیدی»	۳۰				
۴	مهم ترین عامل در تعیین هدف ها و رفتارهای هر فرد، کدام است؟ توضیح دهید. پاسخ: «افکار و اعتقادات آن فرد»؛ مثلاً اگر کسی پذیرفت و ایمان پیدا کرد که سعادت بشر در کسب ثروت است و انسان فقط با لذت های مادی خوشبخت می شود، به طور طبیعی، زندگی خود را صرف رسیدن به همین هدف می کند. یا اگر کسی چنین اندیشد و واقعاً معتقد شد که آگاهی و دانش، بزرگ ترین کمال انسان است و هیچ امر دیگری با آن قابل مقایسه نیست، عمر خود را به کسب علم خواهد گذراند و در همین راه سعی و تلاش خواهد کرد. پس، هر فردی متناسب با «اعتقادات خویش»، مسیر زندگی خود را انتخاب و بر همان اساس رفتار خواهد کرد.	۳۱				
۵	انسانی که خداوند را به عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است و ایمان دارد که او پروردگار هستی است، چگونه رفتاری خواهد داشت و چگونه زندگی ای برای خود تنظیم خواهد نمود؟ پاسخ: رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را «خدا» قرار خواهد داد. چنین انسانی، در مسیر «توحید عملی» حرکت می کند.	۳۱				
۶	انسانی که خداوند را به عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است و ایمان دارد که او پروردگار هستی است، چگونه رفتاری خواهد داشت و چگونه زندگی ای برای خود تنظیم خواهد نمود؟ پاسخ: رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را «خدا» قرار خواهد داد. چنین انسانی، در مسیر «توحید عملی» حرکت می کند.	۳۱				
۷	جعفر بن ابی طالب (ع) در حضور نجاشی - پادشاه حبشه - چگونه «تغییر وضعیت مردم عربستان از شرک به توحید» را توصیف کرد؟ بنویسید. <table border="1"><tr><td>قبل از اسلام</td><td>قومی بودیم؛ جاهل، بُت می پرستیدیم، مُردار می خوردیم، مرتکب زشتی ها می شدیم، پیوند خویشاوندی را قطع می کردیم، بی پناه را پناه نمی دادیم و قوی، ضعیف را می بلعید!</td></tr><tr><td>بعد از اسلام</td><td>پیامبر، ما را به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آن چه را که خود و پدرانمان می پرستیدیم کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم. او، ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت داری و نیکی نسبت به خویشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ نهی کرد و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات بپردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم، ما نیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردیم و از او پیروی کردیم.</td></tr></table>	قبل از اسلام	قومی بودیم؛ جاهل، بُت می پرستیدیم، مُردار می خوردیم، مرتکب زشتی ها می شدیم، پیوند خویشاوندی را قطع می کردیم، بی پناه را پناه نمی دادیم و قوی، ضعیف را می بلعید!	بعد از اسلام	پیامبر، ما را به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آن چه را که خود و پدرانمان می پرستیدیم کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم. او، ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت داری و نیکی نسبت به خویشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ نهی کرد و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات بپردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم، ما نیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردیم و از او پیروی کردیم.	۳۱
قبل از اسلام	قومی بودیم؛ جاهل، بُت می پرستیدیم، مُردار می خوردیم، مرتکب زشتی ها می شدیم، پیوند خویشاوندی را قطع می کردیم، بی پناه را پناه نمی دادیم و قوی، ضعیف را می بلعید!					
بعد از اسلام	پیامبر، ما را به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آن چه را که خود و پدرانمان می پرستیدیم کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم. او، ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت داری و نیکی نسبت به خویشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ نهی کرد و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات بپردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم، ما نیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردیم و از او پیروی کردیم.					
۸	از آن جا که ایمان همه افراد یکسان نیست و دارای شدت و ضعف است، میزان این تأثیر گذاری به چه چیزهایی بستگی دارد؟ پاسخ: به «درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی» بستگی دارد. یعنی، هر چه ایمان فرد قوی تر باشد، تأثیر عملی آن در زندگی بیشتر و هر چه ضعیف تر باشد، تأثیر آن کمتر خواهد بود. با این معیار، هر کس می تواند درجه ایمان خود و تأثیر آن را در زندگی خویش بررسی کند.	۳۱				

۹	<p>با توجه به آیه شریفه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» به سؤالات زیر پاسخ دهید:</p> <p>الف) چرا تنها خداوند را باید عبادت کرد؟</p> <p>پاسخ: زیرا پروردگار (رب) همه مخلوقات است.</p> <p>ب) خداوند، چه چیزی را «راه راست» [درست] زندگی» بیان کرده است؟ چرا؟</p> <p>پاسخ: «بندگی یا عبادت خود را» - تا اعتقادات مردم در زندگی عملی شان بازتاب نماید.</p> <p>ج) در آیه شریفه، چند نوع توحید وجود دارد؟ بنویسید.</p> <p>پاسخ: دو نوع توحید؛ نظری (رَبِّي وَرَبُّكُمْ) و عملی (فَاعْبُدُوهُ).</p> <p>نکته مهم: در آیه شریفه، توحید عملی یا عبادی معلول و نتیجه توحید نظری شمرده شده است. یعنی، انسان ابتدا باید به (خالق، مالک، ولی و رب) بودن خداوند اعتقاد پیدا کند و سپس در راستای این اعتقاد به دستورات خداوند، عمل کند.</p>	۳۲
۶	<p>توحید عملی یا عبادی [در عبادت] دارای چند بُعد است؟ بنویسید.</p> <p>پاسخ: دو بُعد؛ «فردی» و «اجتماعی».</p>	۳۲
۷	<p>هر کسی در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند، گام در مسیر «.....» گذاشته است.</p> <p>پاسخ: «توحید عملی یا عبادی» [در عبادت]</p>	۳۲
۸	<p>بُعد فردی توحید عملی و ثمرات آن را بنویسید.</p> <p>پاسخ: هر کسی در زندگی خود از «فرمان‌های خدا اطاعت کند»، گام در مسیر توحید عملی گذاشته است. چنین فردی می‌کوشد تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های خود را در جهت «خواست و رضایت الهی» قرار دهد. مثلاً در انتخاب همسر، شغل، دوست، در چگونگی تحصیل، تفریح، ورزش و حتی در انتخاب نوع پوشش و به طور کلی در تمام برنامه‌های روزانه خود، خدا را در نظر می‌گیرد و تلاش می‌کند از دایره فرمان‌های او خارج نشود.</p>	۳۲
۹	<p>برای یک انسان موحد، «جهان» یا «عالم» چگونه معنایی دارد؟ توضیح دهید.</p> <p>پاسخ: برای یک انسان موحد؛ جهان، «معنای خاص خود» را دارد. از نظر او؛ هیچ حادثه‌ای در عالم بی حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند. از همین رو، «موحد واقعی» همواره انسانی امیدوار است. در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است و آن‌ها را زمینه موفقیت‌های آینده‌اش قرار می‌دهد. اعتقاد و باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانه بی‌مهری خداوند نیست، بلکه بستری برای «رشد و شکوفایی» اوست. ابیات ذیل مؤید این مطلب هستند:</p> <p>«سر ارادت ما و آستان حضرت دوست که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست نظیر دوست ندیدم، اگر چه از مه و مهر نهادم آینده‌ها در مقابل رخ دوست»</p>	۳۲
۱۰	<p>«شخصیت ثابت و پایدار داشتن انسان موحد» و «برخورداری وی از آرامش روحی»، معلول و نتیجه چه چیزهایی است؟</p> <p>پاسخ: معلول و نتیجه «تنظیم زندگی خود بر اساس رضایت الهی» و «پیرو فرمان‌های خداوند بودن» است.</p>	۳۲
۱۱	<p>چرا انسان موحد، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است؟</p> <p>پاسخ: چون زندگی خود را بر اساس رضایت خداوند، تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست.</p>	۳۲
۱۲	<p>انسان موحد چون زندگی خود را بر اساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست، چگونه شخصیتی دارد؟ توضیح دهید.</p> <p>پاسخ: شخصیتی «ثابت و پایدار» دارد و «برخوردار از آرامش روحی» است. چنین فردی، موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند و می‌داند که خداوند، او را در برابرشان «مسئول» قرار داده است. همچنین، بدن خود را «امانتی الهی» می‌شمارد که خداوند به او سپرده است؛ بنابراین می‌داند که حق ندارد به آن آسیب برساند، همچنان که حق ندارد، سلامتی دیگران را به خطر اندازد.</p>	۳۳
۱۳	<p>چرا امام علی علیه السلام به مردم زمان خود و همه مردمی که به خدا ایمان دارند می‌فرماید: «تقوای الهی پیشه کنید؛ هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها»؟ پاسخ: زیرا که شما در برابر همه این‌ها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان، «مسئولید». خدا را اطاعت کنید و از عصیان و نافرمانی او بپرهیزید.</p>	۳۳

۱۴	آیا «انسان موحد» به حیوانات آسیب می‌رساند؟ بنویسید. پاسخ: «خیر»؛ بلکه به «ادامه بقا و زندگی آن‌ها» کمک می‌کند.	۳۳
۱۵	اگر از ما پرسیده شود: «چه کسی گرفتار شرک عملی می‌شود؟» چه پاسخی باید بدهیم؟ بنویسید. پاسخ: کسی که دل به هوای نفس (بُت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بُت‌های بیرون) برآید، چنین شخصی گرفتار «شرک عملی» شده است.	۳۳
۱۶	آیه شریفه: «أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا؟» آیا دیدی آن کسی را که هوای نفس خود را معبود خود گرفت، آیا تو می‌توانی ضامن او باشی [و به دفاع از او برخیزی]؟ به کدام نوع شرک مربوط می‌شود؟ و به کدام یک از انواع بُت‌ها اشاره دارد؟ بنویسید. پاسخ: «شرک عملی در بُعد فردی» - هوای نفس (بُت درون).	۳۳
۱۷	تسلیم بودن فرد در برابر امیال نفسانی (بُت درون) و فرمان‌پذیری از طاغوت (بُت بیرون) باعث چه نتایجی برای وی می‌شود؟ چرا؟ پاسخ: باعث می‌شود شخص، «درونی ناآرام و شخصیتی نابایدار داشته باشد»؛ زیرا از یک سو، هوای نفس وی هر روز خواسته جدیدی جلوی روی او قرار می‌دهد و از سوی دیگر، قدرت‌های مادی که هر روز رنگ عوض می‌کنند، او را به بردگی جدیدی می‌کشانند.	۳۴
۱۸	آیه شریفه: «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَجْعُدُ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ» به کدام نوع توحید اشاره دارد؟ بنویسید. پاسخ: توحید عملی یا عبادی در بُعد فردی - آیه می‌فرماید: «وَمِنَ النَّاسِ» یعنی از مردم کسی هست که خدا را تنها با زبان و هنگام وسعت و آسودگی عبادت و بندگی می‌کند، پس اگر خیری به او رسد، دلش با آن آرام می‌گیرد و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود. (چنین فردی در دنیا و آخرت - هر دو - زیان و ضرر می‌بیند. این همان زیان و ضرر آشکار است.)	۳۴
۱۹	«بُعد اجتماعی توحید عملی» به چه معناست؟ پاسخ: به معنای «قرار گرفتن همه نهادها و ارکان یک جامعه یا نظام اجتماعی در جهت خداوند و اطاعت همه جانبه از اوست».	۳۴
۲۰	مهم‌ترین رکن یک جامعه، «.....» آن است. پاسخ: «حکومت»	۳۴
۲۱	چه زمانی یک نظام اجتماعی، «توحیدی» است؟ بنویسید. پاسخ: وقتی که حاکم و زمامدار آن؛ (۱) بر اساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد. (۲) همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است، دارا باشد. (۳) بکوشد قوانین الهی را در جامعه به اجرا درآورد.	۳۴
۲۲	یک نظام اجتماعی علاوه بر رکن «سیاسی»، دارای چه ارکان دیگری است؟ توضیح دهید. پاسخ: دارای ارکان دیگری مانند «اقتصاد» و «فرهنگ» نیز هست. جامعه‌ای که در مسیر «توحید اجتماعی» حرکت می‌کند، اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز، به سوی اجرای فرمان‌های خدای یگانه پیش می‌رود و به صورت جامعه‌ای «عدالت‌گستر» در می‌آید.	۳۵
۲۳	«جامعه توحیدی» چگونه جامعه‌ای است؟ بنویسید. پاسخ: جامعه‌ای است که؛ از تفرقه و تضاد دوری می‌کند و به سوی وحدت و هماهنگی حرکت می‌نماید و این وحدت و هماهنگی را، با تمسک به توحید و یکتاپرستی و قرار گرفتن در سایه حکومت الهی می‌توان به دست آورد، نه با تمسک به ظالمان و حکومت‌های غیرالهی.	۳۵
۲۴	«جامعه موحد» چه ویژگی‌هایی دارد؟ بنویسید. پاسخ: (۱) حکومت کسانی را که خداوند به آن‌ها حق حکومت کردن نداده است، نمی‌پذیرد. (۲) با آنان که با خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند. (۳) با ظالمان مبارزه می‌کند و بنا به فرمان خداوند، از محرومان و مستضعفان حمایت می‌کند. آیه شریفه: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ...» مؤید مطلب است.	۳۵

۲۵	میان بُعد فردی و اجتماعی توحید، چه رابطه‌ای وجود دارد؟ توضیح دهید.	۳۵
۲۶	پاسخ: رابطه «متقابل» و «دو سویه»؛ هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیش‌تر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد؛ همان‌طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت «اجرای قوانین الهی» باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه، آسان‌تر می‌گردد.	۳۵
۲۷	چه زمانی تفرقه و تضاد، جامعه را فرا می‌گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می‌رود؟ بنویسید.	۳۵
۲۸	پاسخ: زمانی که همه افراد؛ ۱- «خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند» ۲- «تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند» ۳- «اهل ائثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند».	۳۵
۲۹	چه زمانی در یک جامعه توحیدی، دیگر سخنی از خداوند و فرمان‌های او نیست، بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست؟ بنویسید.	۳۵
۳۰	پاسخ: با فراگیر شدن تفرقه و تضاد در جامعه و از بین رفتن امکان رشد و تعالی از آن، در چنین جامعه‌ای؛ (۱) روز به‌روز انسان‌های سست‌گر بیش‌تر قدرت پیدا می‌کنند و (۲) دیگران را در خدمت امیال خود به کار می‌برند.	۳۵
۳۱	«روح زندگی دینی» و «روح زندگی ضد دینی» به ترتیب کدام‌اند؟	۳۶
۳۲	پاسخ: «توحید» - «شرک»	۳۶
۳۳	منظور از «انسان عصر حاضر» چیست؟ بنویسید.	۳۶
۳۴	پاسخ: منظور تمام افراد جامعه نیست، بلکه جو حاکم بر اکثریت افراد است، نه تک‌تک افراد.	۳۶
۳۵	انسان امروز بیشتر از بت پرستان قبل از اسلام که بیش از ۳۶۰ بت را می‌پرستیدند، به دنبال این قبیل بت‌پرستی‌هاست.	۳۶
۳۶	آیا انسان و جوامع بشری به سوی زندگی توحیدی حرکت می‌کنند؟ توضیح دهید.	۳۶
۳۷	پاسخ: در ابتدا به نظر می‌رسد که امروزه کم‌تر کسی گرفتار شرک باشد و از این جهت نیز، بشر در مسیر پیشرفت می‌باشد اما یک واقعیت تلخ در این‌جا وجود دارد و آن این است که، گرچه شرک در قالب بت و مانند آن در میان بیش‌تر جوامع وجود ندارد، اما انواع دیگری از شرک که بسیار پیچیده‌تر از شرک قدیم است، در میان بشر به چشم می‌خورد که خوب است به آن‌ها توجه کنیم و برای دوری از آن‌ها تلاش نماییم.	۳۶
۳۸	از انواع شرک در جهان امروز، اعتقاد بسیاری از انسان‌ها به مالکیت جهان است؛ آن را توضیح دهید.	۳۶
۳۹	پاسخ: امروزه، بسیاری از انسان‌ها «جهان خلقت» را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به نظر و رای مالک حقیقی آن، یعنی خدا، هر گونه که بخواهند در این جهان تصرف می‌کنند. این افراد و جوامع، در واقع خود را «مالک»، «ولی و سرپرست» و «پرورش دهنده (رب)» جهان می‌پندارند.	۳۶
۴۰	سه مورد از پیامدهای منفی افراد و جوامعی که خود را «مالک، ولی و پرورش دهنده جهان» می‌پندارند، بنویسید.	۳۶
۴۱	پاسخ: (۱) تخریب محیط زیست (۲) آلوده شدن طبیعت (۳) پیدا شدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند	۳۶
۴۲	عبارت قرآنی: «أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى» از زبان کدام طاغوت نقل شده است؟ توضیح دهید.	۳۶
۴۳	پاسخ: برخی از انسان‌ها، مانند «فرعون»، خود را پروردگار بزرگ مردم معرفی می‌کرد؛ خود را «مالک دیگر جوامع» می‌پندارند و برای آن‌ها «تصمیم‌گیری» می‌کنند.	۳۶
۴۴	چرا بسیاری از انسان‌ها چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آن‌ها جایگاهی ندارد؟	۳۷
۴۵	پاسخ: زیرا زینت دنیا و لذات و شهوات، چنان در دلشان فرونی یافته که جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است. گویی هوی و هوس و آن‌چه و آن‌کس که آنان را به هوس‌هایشان می‌رساند، بت و معبودشان شده و آن‌ها را همچون خدا می‌پرستند؛ و از ابزارهای جدید مانند سینما، تلویزیون، ماهواره، اینترنت و سایر رسانه‌ها در این راه بهره می‌گیرند و یکسره از خدا و آخرت غافل شده‌اند.	۳۷

ردیف	درس چهارم: «فقط برای او»	صفحه
۱	عبارت قرآنی: «بگو همانا نماز و عبادت‌هایم و زندگی و مرگم فقط برای خداست که پروردگار جهانیان است.» به کدام موضوع اشاره دارد؟ پاسخ: «خالصانه کردن کارها برای خداوند»	۴۲
۲	هدف خلقت انسان، «.....» است، و این امر، جز با «.....» به دست نمی‌آید. پاسخ: «تقرب به خدا» - «سعی و تلاشی خود انسان»	۴۳
۳	انسان، همواره بر سر کدام دو راهی در زندگی خود است؟ بنویسید. پاسخ: انسان، همواره بر سر دو راهی «بندگی خداوند» و «بندگی هوای نفس و شیطان» قرار دارد و زندگی، صحنه انتخاب یکی از این دو راه است.	۴۳
۴	آن کسی که راه توحید را بر می‌گزیند و در پی آن اندیشه و دل و عمل خویش را برای رضای حضرت دوست (خدا) قرار می‌دهد، چه نتایجی برای او خواهد داشت؟ پاسخ: «خطراتی او را تهدید می‌کند» و «احتمال انحراف از توحید برای او هست»	۴۳
۵	در روایت پیامبر اکرم (ص)، راهیابی «شُرک» به «دل انسان» از چه چیزی پنهان‌تر تعبیر شده است و کدام بیت مؤید مطلب است؟ پاسخ: «راهیابی شرک به دل انسان از راه رفتن مورچه‌ای سیاه در شب تاریک بر تخته سنگی سیاه، پنهان‌تر است.» پس، باید ببینیم چگونه از حریم اندیشه و دل پاسبانی کنیم تا «آفت شرک» به آن راه نیابد، و «عمل ما خالص برای خداوند انجام شود». بیت: «پاسبان حرم دل شده‌ام شب همه شب تا در این پرده جز اندیشه او نگذارم»	۴۳
۶	«اخلاص» به چه معناست؟ پاسخ: به معنی «خالص کردن و پاک کردن یک چیز از غیر آن است.»	۴۴
۷	کلمه «اخلاص» در کاربرد دینی به چه معناست؟ پاسخ: بدین معناست که «شخص اندیشه و دل خود را جایگاه خدا کند و عملش را فقط برای رضای خداوند و همان‌گونه که او دستور داده است، انجام دهد.»	۴۴
۸	چه چیزی در اسلام، شرط قبولی تمامی اعمالی دانسته شده است که فرد به درگاه خداوند عرضه می‌دارد؟ پاسخ: «اخلاص»	۴۴
۹	اخلاص مانند دوست داشتن، سخاوت، شجاعت و هر عمل قلبی دیگر، درجات و مراتبی دارد. درست ☒ نادرست ☐	۴۴
۱۰	آیا اخلاص دارای درجات است؟ توضیح دهید. پاسخ: «بلی»، همان‌گونه که در ارزش‌گذاری طلا، عیار یا درصد خلوص آن اهمیت دارد، اعمال انسان نیز هر چه با اخلاص بالاتری همراه باشد، ارزش بیش‌تری دارد. مهم این است که انسان تلاش کند تا اندیشه و عمل خود را روز به روز برای خداوند خالص‌تر گرداند.	۴۴
۱۱	طبق فرمایش پیامبر اکرم (ص)، مؤمنان با توجه به کدام ویژگی‌شان بر یکدیگر برتری پیدا می‌کنند؟ پاسخ: «با توجه به مراتب اخلاصشان»	۴۴
۱۲	هر عملی از چند جزء تشکیل شده است؟ توضیح دهید. دو جزء: اول، نیت که به آن «هدف»، «قصد» و «غایت» نیز می‌گوییم. دوم، شکل و ظاهر عمل. قصد، هدف، غایت و نیت به منزله «روح عمل» و شکل و ظاهر عمل، در حکم «بدن و گالبد آن روح» می‌باشد. به همین جهت، رسول خدا (ص) می‌فرماید «نَبِيُّ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ: نیت مؤمن از عمل او برتر است»	۴۵

۱۳	پیامبر اکرم (ص) به خاطر جایگاه مهم و ارزشمند نیت، چه می فرماید؟ (الف) ☐ نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ (ب) ☒ إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ (ج) ☐ فَاعِلُ الْخَيْرِ، خَيْرٌ مِنْهُ (د) ☐ فَاعِلُ الشَّرِّ، شَرٌّ مِنْهُ	۴۵
۱۴	حُسْنِ فاعلی و حُسْنِ فعلی را با ذکر مثال توضیح دهید. انسانِ مؤمن، علاوه بر این که می کوشد نیت خود را خالص کند و عمل را به خاطر [رضایت] خداوند انجام دهد، تلاش می کند، عمل را به همان صورت که خداوند دستور داده است، انجام دهد؛ یعنی عمل را از جهت کمیت، کیفیت، زمان، مکان و شیوه همان طوری انجام دهد که خداوند می خواهد. مثلاً اگر خدا فرموده که نماز صبح در دو رکعت و با یک رکوع و دو سجده در هر رکعت و قبل از طلوع آفتاب انجام شود، انسان مؤمن نیز تلاش می کند، نماز خود را به همین صورت انجام دهد تا صحیح و درست انجام داده باشد.	۴۵
۱۵	در هر عملی باید چند حُسن موجود باشد؟ بنویسید. پاسخ: «دو تا»؛ (۱) حُسْنِ فاعلی (۲) حُسْنِ فعلی. حُسْنِ فاعلی: بدین معناست که انجام دهنده کار، دارای نیت الهی باشد. حُسْنِ فعلی: بدین معناست که کار، به درستی و به همان صورت که خداوند فرمان داده است، انجام شود.	۴۵
۱۶	راه های تقویت اخلاص را فقط نام ببرید. پاسخ: ۱- افزایش معرفت و شناخت، نسبت به خداوند ۲- راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از او ۳- دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات	۴۵ تا ۴۷
۱۷	از راه های تقویت اخلاص، «افزایش معرفت نسبت به خداوند» را توضیح دهید. پاسخ: پیوند محکمی میان «معرفت به خداوند» و «ایمان به او» وجود دارد. همچنین ارتباط دقیقی میان «ایمان به خداوند» و «اخلاص» برقرار است. بنابراین، هر قدر که معرفت ما به خداوند «بیش تر» شود، به «افزایش درجه اخلاص» کمک خواهد کرد. پس، خوب است ساعاتی را صرف تفکر در آیات و نشانه های الهی کنیم تا بیش تر دریابیم که: «آفرینش همه تنبیه خداوند دل است دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار»	۴۵
۱۸	پیام بیت: «مهر رخسار تو می ناید ز فرات جهان هر دو عالم پُر ز نور و دیده نابینا چه سود» را بنویسید. پاسخ: اگر کسی گرفتار غفلت شد و چشم اندیشه را به روی جهان بست، آیات الهی را نخواهد یافت و دل به مهر او نخواهد داد.	۴۶
۱۹	با ذکر مثالی توضیح دهید که: «چگونه عملی که بر اساس معرفت و آگاهی باشد، بسیار ارزشمندتر و مقدس تر از عملی است که در آن معرفتی نیست یا با معرفت اندکی صورت می گیرد؟» پاسخ: مثلاً نمازی که با معرفت انجام بگیرد، بسیار ارزشمندتر از نمازی است که به جا آورنده آن نمی داند چه می گوید. حتی گاه پیش می آید که انسان های نادان به تصور این که کار خیر می کنند، مرتکب گناهان بزرگ می شوند.	۴۶
۲۰	از راه های تقویت اخلاص، «راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از اوست» آن را توضیح دهید. پاسخ: نیایش و غرض نیاز به پیشگاه خداوند و یاری جستن از او برای رسیدن به اخلاص، نتایج زیر را به دنبال دارد؛ ۱- غفلت از خداوند را کم می کند. ۲- محبت او را در قلب تقویت می سازد. ۳- انسان را از کمک های الهی بهره مند می نماید.	۴۷
۲۱	از راه های تقویت اخلاص، «دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات» را توضیح دهید. پاسخ: «گناه»، ریشه درخت اخلاص و بندگی را می سوزاند و آن را به تدریج از بین می برد. به همین جهت، امیرالمؤمنین علی (ع) می فرماید: «تمام اخلاص، در دوری از گناهان جمع شده است.» از طرف دیگر، «ترک گناه»، «توجه به واجبات» و «اطاعت از خداوند»، درخت اخلاص را آبیاری می کند و رشد می دهد. در میان اعمال واجب، «روزه» تأثیر خاصی در تقویت اخلاص دارد. امیرالمؤمنین علی (ع) می فرماید: «خداوند بدان جهت روزه را واجب کرد تا اخلاص مردم را بیازماید.»	۴۷

۴۷ و ۴۸	<p>میوه‌های درخت اخلاص را فقط نام ببرید.</p> <p>پاسخ: ۱- دستیابی به درجاتی از حکمت</p> <p>۲- نفوذ ناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان</p> <p>۳- دریافت پاداش‌های وصف ناشدنی</p>	۲۲
۴۷	<p>از میوه‌های درخت اخلاص «دستیابی به درجاتی از حکمت» را توضیح دهید.</p> <p>پاسخ: «حکمت» به معنای علم محکم و استوار و به دور از خطاست که، هدف درست و راه رسیدن به آن را نشان می‌دهد و مانع لغزش‌ها و تباهی‌ها می‌شود. «انسان حکیم» به درجاتی از بصیرت و روشن بینی می‌رسد که می‌تواند در شرایط سخت و پیچیده، حق را از باطل تشخیص دهد و گرفتار باطل نشود. خداوند در قرآن کریم، علاوه بر آن که «لقمان» را به داشتن «حکمت» توصیف کرده، سفارش‌های اندرز و حکیمانه‌ای از ایشان نقل می‌کند.</p>	۲۳
۴۷	<p>طبق فرمایش پیامبر اکرم (ص): «هر کس ۴۰ روز کارهای خود را برای خدا خالصانه انجام دهد» چه نتیجه‌ای برای او خواهد داشت؟</p> <p>پاسخ: «چشمه‌های حکمت و معرفت، از دل و زبان جاری خواهد شد.»</p>	۲۴
۴۷	<p>از میوه‌های درخت اخلاص، «نفوذ ناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان است» آن را توضیح دهید.</p> <p>پاسخ: اگر انسان در اخلاص پیش رود، به مرحله‌ای می‌رسد که دیگر قریب وسوسه‌های شیطان را نمی‌خورد؛ زیرا شیطان، خود افراز کرده است که توانایی قریب مؤمنان با اخلاص را ندارد. بیت ذیل نیز مؤید همین مطلب است:</p> <p>«برو این دام بر مرغی دگر نه که عناق را بلند است آشیانه»</p>	۲۵
۴۸	<p>چرا شیطان، امروزه نیز به صورت‌های گوناگون برای انسان‌ها دام پهن کرده است؟</p> <p>پاسخ: تا هوس زودگذر آن‌ها را تحریک و به گناه بکشانند و آنان را از بهشت جاویدان محروم سازد.</p>	۲۶
۴۸	<p>از جمله دام‌هایی که مقاومت در برابر آن‌ها نیازمند روی آوردن به پیشگاه خداوند و پذیرش خالصانه فرمان‌های اوست، سه مورد را بنویسید.</p> <p>پاسخ: ۱) فیلم‌ها، وبگاه‌ها و شبکه‌های ماهواره‌ای گمراه کننده</p> <p>۲) شبکه‌های مجازی ناسالم</p> <p>۳) گروه‌ها و دسته‌های منحرف اجتماعی</p> <p>نکته: کسی که در چنین دام‌هایی گرفتار شود، هم زندگی پاک و با نشاط دنیا را از دست خواهد داد و هم حیات سرشار از شادکامی آخرت.</p>	۲۷
۴۸	<p>از میوه‌های درخت اخلاص، «دریافت پاداش‌های وصف ناشدنی» را شرح دهید.</p> <p>پاسخ: بندگی خالصانه خداوند، ثمراتی دارد که چه بسا در ذهن ما نکتج و از تصور و تخیل ما فراتر رود. از جمله این پاداش‌های وصف ناشدنی، دیدار محبوب حقیقی و تقرب به پیشگاه کسی است که بنا به تعبیر امیرالمؤمنین علی (ع)، «نهایت آرزوی عارفان، دوست دل‌های صادقان، ولی مؤمنان و معبود عالمیان است.»</p>	۲۸
۴۸	<p>رسول خدا، امام علی، حضرت زهرا و دیگر پیشوایان دین (علیهم السلام اجمعین) چگونه این همه خوبی و زیبایی و آن مقام قرب و نزدیکی به محبوب [خداوند] را به دست آورده‌اند؟ پاسخ: «از راه بندگی خالصانه خداوند»</p>	۲۹